

ZATWIERDZIŁ:

st. bryg. Marcin Dulas
Łódzki Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży pożarnej
w Łodzi

**Komenda Wojewódzka
Państwowej Straży Pożarnej
w Łodzi**

**ZASADY ORGANIZACJI I REALIZACJI
DOSKONALENIA UMIEJĘTNOŚCI
STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW
OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH
PRZY WSPÓŁDZIAŁANIU Z KOMENDAMI
POWIATOWYMI I MIEJSKIMI
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**

Łódź, dnia 20 lutego 2026 r.

Dokument opracowano w toku prac zespołu na podstawie wiedzy, doświadczeń członków zespołu oraz konsultacji z Komendantami Powiatowymi i Miejskimi oraz przedstawicielami Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie realizowanych przez Komendantów Powiatowych i Miejskich Państwowej Straży Pożarnej woj. łódzkiego, form doskonalenia strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych. Dokument opracował zespół powołany przez Łódzkiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Decyzją Nr 18 z dnia 6 listopada 2025 roku, w sprawie powołania zespołu do opracowania „Zasad organizacji i realizacji doskonalenia umiejętności strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych przy współdziałaniu z Komendami Powiatowymi i Miejskimi Państwowej Straży Pożarnej województwa łódzkiego”.

Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Zespołu:

1. Przewodniczący Zespołu: mł. bryg. Jacek Rus,
2. Zastępca Przewodniczącego Zespołu: mł. bryg. Przemysław Kaczmarek.

Członkowie Zespołu:

1. bryg. Piotr Kaźmierczak – KM PSP w Piotrkowie Trybunalskim,
2. st. kpt. Michał Podębski – KW PSP w Łodzi,
3. st. kpt. Krzysztof Ignaczak – KP PSP w Sieradzu,
4. st. kpt. Tomasz Mendak – KP PSP w Łasku,
5. mł. kpt. Paweł Olejnik - sekretarz – KW PSP w Łodzi
6. mł. kpt. Krzysztof Orłowski – KP PSP w Kutnie,
7. dh Wojciech Michalski – ZOW ZOSP RP woj. łódzkiego.

Spis treści

	strona
SŁOWNIK	4
WSTĘP	6
I. DOSKONALENIE WŁASNE W STRUKTURACH OSP	7
1. ORGANIZACJA ZAJĘĆ NA BAZIE MACIERZYSTYCH JEDNOSTEK OSP	7
2. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ KOMENDANTA GMINNEGO OSP	10
II. DOSKONALENIE ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ	12
1. PRZYGOTOWANIE DO EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO TYTUŁ RATOWNIKA Z ZAKRESU KPP (RECERTYFIKACJI).....	12
2. DOSKONALENIE OSP REALIZOWANE W JEDNOSTKACH RATOWNICZO-GAŚNICZYCH PSP	13
3. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ ZGRYWAJĄCYCH OSP	15
4. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ NA OBIEKTACH	17
5. CZĘSTOTLIWOŚĆ REALIZACJI FORM DOSKONALENIA OSP PRZEZ PSP	18
6. NADZÓR NAD DOSKONALENIEM OSP	18
Załączniki	19
Podstawy prawne i link do bazy wiedzy KG PSP	19

Słownik

Doskonalenie to proces systematycznej oraz ciągłej aktywności mający na celu aktualizowanie, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności związanych z wykonywanymi zadaniami. Potrzeba doskonalenia umiejętności wynika z rozwoju nauki, techniki, ze zmian technologicznych wytwarzania oraz potrzeby samodzielności w działaniu.

Ćwiczenia to forma doskonalenia obejmująca zespół czynności wykonywanych i wielokrotnie powtarzanych, celem zapewnienia praktycznego przygotowania do prowadzenia działań ratowniczych.

Ćwiczenia zgrywające to ćwiczenia taktyczne pododdziałów, których celem jest zgrywanie elementów kierowania działaniami ratowniczymi, na różnych poziomach kierowania.

Ćwiczenia w macierzystych jednostkach OSP to forma doskonalenia obejmująca rodzaj ćwiczeń w zespołowym działaniu, podnoszenia umiejętności wykonywania poszczególnych zadań, wykorzystując do tego celu sprzęt oraz obiekty będące na wyposażeniu jednostek OSP.

Ćwiczenia na obiektach to ćwiczenia prowadzone na obiektach, w celu rozpoznania możliwości prowadzenia działań ratowniczych, weryfikowania gotowości operacyjnej sił i środków do wykonywania działań ratowniczych, a także przygotowania obiektów, bądź terenów do prowadzenia działań ratowniczych.

Samokształcenie kierowane to forma doskonalenia umożliwiająca uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności, na podstawie materiałów przekazanych przez organizatora zajęć, przy jednoczesnym zapewnieniu konsultacji z instruktorem.

Warsztaty to zajęcia praktyczne doskonalące jakąś nabytą umiejętność.

Zajęcia praktyczne (poligonowe) organizuje się dla uczestników szkolenia, bądź doskonalenia w celu opanowania przez nich umiejętności niezbędnych do realizacji powierzonych zadań w warunkach rzeczywistych w oparciu o posiadaną, bądź nabytą wiedzę teoretyczną.

Stanowisko doskonalenia umiejętności to miejsce wyposażone w sprzęt, pojazdy do wykonywania ćwiczeń przygotowujących do działań ratowniczych oraz gaśniczych.

Zajęcia teoretyczne w tym BHP to takie formy doskonalenia jak wykłady, seminaria, konferencje itp., w ramach których przedmiotowy materiał prezentowany jest w teorii. Powyższa forma może być realizowana dla całej grupy uczestników jednocześnie.

Zajęcia z zakresu wychowania fizycznego to zamierzone i świadome działania ukierunkowane na wspieranie rozwoju fizycznego i zdrowia oraz kształtowanie

trwałego obyczaju aktywności fizycznej i troskę o wydolność fizyczną, sprawność motoryczną i prawidłową postawę ciała.

Zajęcia dla przewodników psów ratowniczych to zajęcia, których celem jest przygotowanie uczestników do roli przewodnika psów ratowniczych.

WOO - wojewódzki odwód operacyjny.

COO - centralny odwód operacyjny.

Rozjemca - osoba wchodząca w skład zespołu organizatora ćwiczeń (warsztatów), posiadająca wiedzę i umiejętności, dokonująca oceny danego elementu ćwiczeń.

System Ewidencjonowania Doskonalenia OSP (SED OSP) - elektroniczny arkusz kalkulacyjny przewidziany do zamieszczania przez Komendy Powiatowe / Miejskie PSP woj. łódzkiego informacji dotyczących zaplanowanych oraz zrealizowanych przedsięwzięć szkoleniowych w ramach doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP.

Wstęp

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych stanowią ważne ogniwo podczas realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Są to podmioty nierzadko wyposażone w sprzęt i środki, które w pewnych aspektach dorównują sprzętowi jakim dysponują strażacy ratownicy pełniący służbę w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej. W systemie ochrony przeciwpożarowej to właśnie na Państwowej Straży Pożarnej spoczywa najwięcej obowiązków związanych z efektywnym, sprawnym i profesjonalnym prowadzeniem działań ratowniczych. Komendanci Powiatowi i Miejscy Państwowej Straży Pożarnej odpowiadają za właściwy poziom gotowości operacyjnej podległych jednostek ratowniczo - gaśniczych oraz za stan wyszkolenia członków Ochotniczych Straży Pożarnych zrzeszających się na ich obszarach chronionych. W tym zakresie Komendanci Powiatowi i Miejscy Państwowej Straży Pożarnej odpowiadają za organizację oraz realizację szkoleń podstawowych strażaków ratowników OSP czy kierowców konserwatorów. Ochotnicze Straże Pożarne to najliczniej występujące podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Na przestrzeni ostatnich dekad zauważalny jest wzrost znaczenia Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i likwidacji skutków pożarów oraz miejscowych zagrożeń.

Rozwój cywilizacyjny i technologiczny wymaga wciąż lepiej wyspecjalizowanych i wyszkolonych służb ratowniczych, szerszej wiedzy ratowników, lepszych umiejętności i bardziej efektywnych działań operacyjnych.

Aby nieustannie i konsekwentnie podnosić poziom wyszkolenia niezbędne jest systematyczne doskonalenie umiejętności. Dotyczy to zarówno strażaków ratowników PSP jak i OSP. W tym celu opracowany został niniejszy dokument, w którym określono możliwe do organizacji i realizacji sposoby podnoszenia umiejętności strażaków ratowników OSP przy bezpośrednim współudziale i nadzorze zasobów Komend Powiatowych i Miejskich PSP woj. łódzkiego. Opisano formy doskonalenia umiejętności, częstotliwość organizacji poszczególnych z nich oraz wskazówki metodyczne ułatwiające prowadzenie zajęć w ramach różnych form doskonalenia strażaków ratowników OSP.

I. DOSKONALENIE WŁASNE W STRUKTURACH OSP

Na podstawie *Zasad przygotowania strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych*, zatwierdzonych w dniu 11 września 2023 r. przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej „celem doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP jest ciągłe uzupełnianie, pogłębianie i aktualizowanie wiedzy i umiejętności. Doskonalenie umiejętności należy realizować w trybie pracy ciągłej w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, na które składają się w szczególności:

- zajęcia teoretyczne, w tym dotyczące zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy;
- zajęcia praktyczne (poligonowe), doskonalące nabyte umiejętności;
- samokształcenie kierowane;
- ćwiczenia w macierzystych jednostkach OSP;
- cykliczne ćwiczenia zgrywające w ramach struktur funkcjonowania ksrg;
- zapoznanie z obiektami szczególnymi ze względu na charakter zagrożenia, zlokalizowanymi na terenie własnego działania;
- zapoznanie z topografią terenu własnego działania;
- czynny udział w zawodach sportowo-pożarniczych;
- zajęcia z zakresu wychowania fizycznego;
- zajęcia kształtujące umiejętności przewodników psów ratowniczych do udziału w działaniach ratowniczych.

Obowiązek organizacji doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP spoczywa bezpośrednio na właściwym naczelniku OSP, o ile statut nie stanowi inaczej.”

1. ORGANIZACJA ZAJĘĆ NA BAZIE MACIERZYSTYCH JEDNOSTEK OSP

Doskonalenie umiejętności strażaków ratowników OSP na bazie macierzystych jednostek powinno być podstawową formą doskonalenia. Częstotliwość tych zajęć powinna być jak największa, jednak przedmiotowe zajęcia zaleca się realizować **nie rzadziej niż raz na kwartał**. W jednostkach OSP włączonych do KSRG, deklarujących i realizujących zakres podstawowy w poszczególnych dziedzinach ratownictwa specjalistycznego, wskazane jest aby doskonalenie realizować z większą częstotliwością. Dopuszcza się realizację doskonalenia umiejętności na bazie kilku jednostek OSP działających w obrębie wspólnego obszaru chronionego (wspólne doskonalenie jednostek ksrg z jednostkami spoza systemu) jako wymiana doświadczeń.

1.1. Zakres tematyczny doskonalenia.

- a) Zakres tematyczny doskonalenia realizowanego przez naczelników w jednostkach OSP powinien obejmować przede wszystkim wiadomości podstawowe, niezbędne dla każdego ze strażaków ratowników OSP, tj.:

- tematykę zawartą w programie szkolenia podstawowego strażaka ratownika OSP, w tym zagadnienia związane z łącznością dla abonentów sieci radiowych UKF;
 - tematykę zawartą w programie szkolenia kierowców - konserwatorów sprzętu ratowniczego OSP;
 - tematykę zawartą w programie szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy (kpp);
 - tematykę zawartą w programie szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dla OSP;
 - realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.
- b) Jednostki realizujące zakres podstawowy w poszczególnych dziedzinach ratownictwa specjalistycznego, powinny ponadto realizować zajęcia z deklarowanych do realizacji dziedzin ratownictwa - medycznego, technicznego, poszukiwawczo - ratowniczego, wysokościowego, wodnego, chemiczno - ekologicznego, gaszenia pożarów wewnętrznych oraz współpracy z LPR.

1.2. Materiały przydatne do realizacji doskonalenia.

- a) program szkolenia podstawowego OSP,
- b) program szkolenia kierowcy-konserwatora OSP,
- c) program szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- d) program szkolenia BHP dla strażaków OSP,
- e) program szkolenia z zakresu współdziałania z LPR,
- f) programy szkoleń z poszczególnych dziedzin ratowniczych realizowanych przez ksrg w zakresie podstawowym,
- g) instrukcja w sprawie organizacji łączności radiowej,
- h) skrypty i inne materiały opracowane przez PSP z zakresu działań ratowniczych realizowanych przez ksrg w zakresie podstawowym,
- i) programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Programy i materiały do ww. szkoleń, znajdują się w bazie wiedzy KG PSP (na stronie internetowej [www](#)).

1.3. Metodyka prowadzenia zajęć doskonalenia w macierzystych jednostkach OSP.

Zajęcia powinny być organizowane i prowadzone przez naczelnika OSP lub wyznaczoną przez niego osobę posiadającą przygotowanie merytoryczne. Dopuszcza się realizację zajęć przez osoby spoza struktur OSP, które specjalizują się w wybranej dziedzinie (np. policjant, przedstawiciel branży samochodowej, ratownik medyczny, itp.).

Wskazówki do przeprowadzenia **zbiórki szkoleniowej**:

- a) Poszczególne zajęcia należy planować i prowadzić w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, z możliwością łączenia tematyki z kilku zakresów, np.: ratownictwo techniczne + kwalifikowana pierwsza pomoc + łączność.
- b) Rekomenduje się realizację doskonalenia - zbiórki szkoleniowej składającej się z następujących części:

- **Część wstępna.**

Czynnością rozpoczynającą część wstępną jest przedstawienie tematu szkolenia, jego celu ogólnego (np. podniesienie poziomu opanowania technik podawania prądów wody) z uwzględnieniem praktycznego wykorzystania wiedzy i umiejętności.

Część wstępną kończy przedstawienie harmonogramu szkolenia zawierającego zakres realizowanych zagadnień i planowany czas trwania zajęć.

- **Część zasadnicza – blok teoretyczny.**

Część zasadniczą zaleca się rozpocząć od pogadanki w zakresie omówienia podstawowych pojęć, pokazania zdjęć, schematów oraz filmów instruktażowych stanowiących płynne przejście do zajęć praktycznych. Czas trwania tej części nie dłuższy niż 60 minut.

- **Część zasadnicza – zajęcia praktyczne.**

Każde zajęcia praktyczne należy rozpocząć od przypomnienia obowiązujących zasad BHP, celów oraz zakresu założeń jakie są przewidziane do realizacji w ramach zbiórki szkoleniowej. Warto również przypomnieć rozmieszczenie sprzętu w pojazdach, w strażnicy, czy torbie PSP-R1, bądź przygotować pole sprzętowe.

Należy przećwiczyć poszczególne elementy działań objętych tematem, np.: różne warianty ewakuacji poszkodowanych z pojazdów, procedura wejścia do pomieszczenia objętego pożarem, itp. Aż do ich opanowania przez wszystkich uczestników szkolenia zachowując bieżącą kontrolę nad zajęciami (bieżąca korekta błędów).

Podczas zajęć praktycznych proponuje się łączyć materiał właściwego tematu z innymi elementami działań np. zasady działań na drogach, zabezpieczenie działań, ratownictwo techniczne, sprawienie sprzętu hydraulicznego, pneumatycznego, usuwanie lub ograniczanie wycieków, kpp, współpraca z LPR, ZRM, Policją i innymi podmiotami oraz wykonanie niezbędnej dokumentacji z działań.

- **Część końcowa.**

Część końcową stanowi podsumowanie, podczas którego należy przypomnieć cel zbiórki szkoleniowej i omówić każdy etap zajęć ze

szczególnym uwzględnieniem części praktycznej (wskazanie sukcesów oraz porażek. Popęłniane błędy są ważnym elementem procesu doskonalenia).

- c) Tematykę prowadzonych zajęć wraz z wykazem strażaków ratowników OSP biorących udział w zajęciach, należy zamieścić w **książce pracy naczelnika OSP**.

2. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ KOMENDANTA GMINNEGO OSP

Wartościową formą doskonalenia umiejętności strażaka ratownika OSP jest jego udział w ćwiczeniach organizowanych przez Komendanta Gminnego OSP. Współdziałanie zastępów ratowniczych i ratowników w zastępach pozwala na dzielenie się swoimi umiejętnościami i doświadczeniami, umożliwia wypracowanie wspólnej metodyki i taktyki, a zdobyte doświadczenie może przynieść korzyści w czasie realnych działań ratowniczych.

2.1. Podstawowe zadania Komendanta Gminnego OSP w zakresie organizacji ćwiczeń.

- a) Ustalenie planu ćwiczeń na cały rok, z uwzględnieniem terminu i tematyki ich realizacji (rekomenduje się przynajmniej **1 ćwiczenie rocznie** dla jednostek OSP z terenu danej gminy) oraz przesłanie planu (poinformowanie) właściwej Komendy Powiatowej / Miejskiej PSP.
- b) Ustalenie celu głównego i zakresu ćwiczeń, m.in.:
- doskonalenie umiejętności strażaków OSP w realizacji zadań ratowniczych,
 - rozwijanie technik oraz taktyki prowadzenia działań ratowniczych,
 - doskonalenie umiejętności osób funkcyjnych OSP w kierowaniu działaniami poziomu interwencyjnego,
 - doskonalenie współdziałania zastępów ratowniczych ze strukturami zarządzania kryzysowego administracji samorządowej i innymi podmiotami z uwzględnieniem tematyki z zakresu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej.
- c) Ustalenie z burmistrzem (wójtem) sposobu organizacji ćwiczeń (rodzaju, miejsca i terminu, uczestników, posiłku oraz zasad ich finansowania).
Udział w ćwiczeniach przedstawicieli PSP lub innych instytucji, uzgodnić z odpowiednimi osobami decyzyjnymi tych instytucji.
- d) Uzyskanie odpowiednich pozwoleń od właścicieli lub zarządców obiektów, bądź terenów, na których będą realizowane ćwiczenia.

2.2. Rekomendacje do organizacji ćwiczeń Komendanta Gminnego OSP.

- a) Przygotowując ćwiczenia, należy ustalić:
- rodzaj ćwiczeń (np. ćwiczenia na obiektach, zgrywające, warsztaty, itp.),
 - rodzaj zdarzenia (np. pożar zakładu, wypadek drogowy, wyciek substancji niebezpiecznej na ulicy, pożar lasu, itp.),
 - jakie działania ratownicze lub procedury zamierza się ćwiczyć (np.: uwalnianie osób z pojazdów / budynków, zbieranie mazutu, zaopatrzenie wodne, określenie stopnia dyspozycyjności jednostek OSP),
 - ustalenie miejsca i terminu ćwiczeń (szukając obiektu musimy wziąć pod uwagę uciążliwość ćwiczeń dla instytucji i osób postronnych),
 - wykaz sił i środków planowanych do ćwiczeń (np. zastępy z OSP....., JRG nr ..., naczelnicy OSP),
 - ustalenie udziału w ćwiczeniach Policji, pogotowia ratunkowego lub innych podmiotów (w celu np.: zabezpieczenia ruchu, pozorowanego transportu do szpitali, dostarczenia neutralizatorów),
 - ustalenie udziału władz i mediów,
 - wyznaczenie rozjemców oraz instruktorów posiadających odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie,
 - ustalenie stopnia realizmu i zakresu pozoracji (np.: uczniowie szkoły, manekiny, wytwornica dymu, fantomy, itp.),
 - powiadomienie naczelników z jednostek OSP, przewidzianych do udziału w ćwiczeniach.
- b) Sporządzić dokumentację ćwiczeń (wg zał. nr 1) z rekomendowanym szkicem sytuacyjnym terenu ćwiczeń lub mapką (wg zał. nr 2).
- c) Ćwiczenia należy realizować zgodnie z obowiązującymi zasadami BHP (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej).
- Strażacy ratownicy OSP biorący udział w ćwiczeniach powinni spełniać te same warunki co strażacy uprawnieni do udziału w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych (art. 8 i 9 ustawy o ochotniczych strażach pożarnych z 17.12.2021 r. t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 244 ze zm.).
- d) Podsumowania ćwiczeń należy dokonać „na gorąco” na miejscu ćwiczeń.
- Na podstawie ocen sporządzonych przez rozjemców (np. wg zał. nr 3), po zakończeniu ćwiczeń należy **opracować wnioski** (wg zał. nr 4), które należy przesłać naczelnikom OSP uczestniczącym w ćwiczeniach oraz do KP/M PSP.

II. DOSKONALENIE ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKI PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Z uwagi na postępujący rozwój cywilizacyjny oraz technologiczny a także biorąc pod uwagę wyzwania z jakimi muszą się mierzyć strażacy ratownicy ochotniczych straży pożarnych np. deklarując i realizując zadania operacyjne z poszczególnych dziedzin ratowniczych we wspólnym interesie jest włączenie się w proces doskonalenia umiejętności strażaków ratowników OSP Komendantów Powiatowych i Miejskich Państwowej Straży Pożarnej, poprzez organizację szkoleń, ćwiczeń oraz warsztatów.

1. PRZYGOTOWANIE DO EGZAMINU POTWIERDZAJĄCEGO TYTUŁ RATOWNIKA Z ZAKRESU KWALIFIKOWANEJ PIERWSZEJ POMOCY (RECERTYFIKACJI)

Przedmiotową formę doskonalenia umiejętności strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych, polegającą na przygotowaniu do egzaminu potwierdzającego tytuł ratownika z zakresu KPP, należy realizować zgodnie z poniższymi wskazówkami:

- a) Każdego roku Komendy Powiatowe / Miejskie PSP woj. łódzkiego, zbierają na bieżąco potrzeby jednostek OSP w zakresie przystąpienia do egzaminu potwierdzającego tytuł ratownika kpp, z uwzględnieniem czasookresu ważności aktualnych uprawnień.
Naczelnicy OSP zobowiązani są na bieżąco aktualizować potrzeby do KM/P PSP w celu zaplanowania zajęć doskonalenia i egzaminu kpp.
- b) Komenda Wojewódzka PSP w Łodzi w trakcie opracowywania Roczego Planu Pracy Dydaktycznej Ośrodka Szkolenia ustala terminy egzaminów recertyfikacji z zakresu kpp. Egzaminy poprzedzone są zajęciami doskonalącymi we właściwych Komendach Powiatowych / Miejskich PSP.
- c) Zajęcia doskonalące przygotowujące do egzaminu kpp, należy realizować w oparciu o program szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, **w terminach możliwie bliskich egzaminom**, zaplanowanych przez Komendę Wojewódzką PSP w Łodzi.
Organizator zajęć poinformuje naczelników OSP o terminie i miejscu realizacji zajęć, może również wskazać źródło - bazę pytań testowych do egzaminu.
- d) Doskonalenie należy realizować w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, dostosowując zakres i czas jego trwania do potrzeb, umiejętności i wiedzy strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych.
Zasadnym jest sprawdzenie wiedzy i nabytych umiejętności poprzez testy wiedzy oraz ćwiczenia sprawdzające na każdym etapie zajęć doskonalenia.
- e) Realizację zajęć należy udokumentować, sporządzając co najmniej listę obecności uczestników powyższej formy doskonalenia (wg zał. nr 5).

- f) W przypadku realizacji egzaminu z zakresu KPP przez podmioty zewnętrzne Naczelnik OSP jest zobowiązany poinformować KP/M PSP o osobach, które uzyskały/potwierdziły tytuł ratownika.

2. DOSKONALENIE OSP REALIZOWANE W JEDNOSTKACH RATOWNICZO-GAŚNICZYCH PSP

Cykl zajęć doskonalących realizowanych przez JRG w KP/M PSP dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, ma na celu wspólne doskonalenie strażaków OSP i PSP, realizowane w ramach doskonalenia zawodowego strażaków PSP, zgodnie z poniższymi wskazówkami:

- a) Podstawą wdrożenia cyklu zajęć doskonalących OSP na bazie JRG jest rozkaz Komendanta Powiatowego / Miejskiego PSP (wg zał. nr 6).
Do rozkazu należy dołączyć **ramowy plan i realizację doskonalenia zawodowego w JRG na dany rok stanowiący element dziennika doskonalenia zawodowego JRG** lub udostępnić online, czy w innej dogodnej formie **formularz zgłoszenia do zajęć** (dobrowolnego zgłoszenia OSP na zajęcia).

- b) Udział OSP w przedmiotowym doskonaleniu jest dobrowolny, zgłaszany stosownym pismem przez poszczególne jednostki OSP do właściwego terytorialnie Komendanta Powiatowego / Miejskiego PSP co najmniej 14 dni przed planowanym rozpoczęciem ćwiczeń.

Ze względu na możliwości organizacyjne JRG, ilość OSP na terenie powiatu oraz poziom wyszkolenia poszczególnych jednostek OSP, Komendant Powiatowy / Miejski PSP podejmuje decyzję w danym roku o zasięgu zajęć doskonalących (czy zajęcia przewidziane są dla wszystkich jednostek OSP, czy tylko dla włączonych do kserg). O sposobie oraz zakresie decyduje kierownik jednostki organizacyjnej PSP w porozumieniu z Zarządem Oddziału Powiatowego ZOSP RP (informując właściwe organy samorządu terytorialnego).

- c) W każdej JRG wskazanym jest zaplanować **co najmniej dwa razy w miesiącu** udział strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych we wspólnych zajęciach doskonalących wiedzę i umiejętności ratownicze.

W przypadku KM PSP w Łodzi zajęcia doskonalące należy zaplanować zgodnie z treścią tabeli znajdującej się w dziale II pkt 5 dla wszystkich JRG łącznie a nie dla każdej z osobna.

Rekomenduje się, aby zajęcia odbywały się cyklicznie w godzinach popołudniowych (np. w co drugi piątek lub sobotę), tak aby umożliwić strażakom ratownikom OSP uczestnictwo w ćwiczeniach. Rekomenduje się uczestnictwo w zajęciach maksymalnie **dwóch jednostek OSP** (dwa zastępy), co pozwoli na bieżąco korygować ewentualne błędy i podnieść jakość szkolenia. Należy dążyć do równomiernego obciążenia obowiązkami szkoleniowymi poszczególne zmiany służbowe.

Harmonogram doskonalenia (uwzględniający tematy zajęć) zawodowego JRG należy udostępniać jednostkom OSP z miesięcznym wyprzedzeniem.

- d) Zajęcia powinny być realizowane zgodnie z miesięcznym „**Planem i realizacją doskonalenia zawodowego w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej**” (teoria i praktyka), zatwierdzonym przez d-cę JRG. Zmiana służbowa realizuje doskonalenie wspólnie ze strażakami ratownikami OSP, którzy przyjeżdżają na zajęcia do właściwej terytorialnie JRG PSP, bądź w wyznaczone miejsce (obiekt).

Odpowiedzialnym za przestrzeganie stanowiskowych przepisów BHP podczas obsługi i operowania sprzętem ratowniczym przez strażaków ratowników OSP jest dowódca zmiany, bądź zastępujący go funkcjonariusz.

Dowódca zmiany, bądź zastępujący go funkcjonariusz pobiera z SWD-ST zgłoszone obsady osobowe zastępów uczestniczących w zajęciach (jako wyciąg z SWD), które po weryfikacji przekazuje d-cy JRG.

Ww. wyciąg dołączany jest do dokumentacji doskonalenia zawodowego JRG.

- e) W przypadku braku możliwości zrealizowania ćwiczenia w wyznaczonym terminie, ustala się termin zastępczy.
W przypadku braku możliwości przeprowadzenia ćwiczenia praktycznego (np. ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne), wskazane jest przeprowadzenie zajęć z innego zakresu, który może być realizowany w obiektach JRG (np. kwalifikowanej pierwszej pomocy).
- f) Dyżurny SK KM/P PSP w przypadku wystąpienia zdarzenia podczas trwania zajęć doskonalenia, może w razie potrzeby i możliwości zadysponować do interwencji wraz z zastępem JRG, zastępy OSP uczestniczące w zajęciach.

Zaleca się również organizację przez **Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze z KP/M PSP** warsztatów z określonych dziedzin ratowniczych dedykowanych dla jednostek OSP.

Warsztaty z poszczególnych dziedzin ratowniczych w miarę możliwości organizacyjnych i technicznych zaleca się organizować zgodnie z poniższymi wskazówkami:

- a) Wskazano jest, aby umożliwić udział w warsztatach wszystkim jednostkom OSP z obszaru chronionego danej JRG PSP, z zachowaniem realnych możliwości organizatora.
Rekomenduje się udział w warsztatach do **8 zastępów** OSP, stosując w kolejnych latach wymienną jednostek OSP.
- b) Warsztaty można organizować z następujących dziedzin:
- ratownictwa medycznego,
 - ratownictwa technicznego,
 - ratownictwa na obszarach wodnych - w tym lodowego,
 - ratownictwa chemiczno-ekologicznego,
 - ratownictwa wysokościowego,
 - gaszenia pożarów wewnętrznych,
 - działań poszukiwawczo-ratowniczych.

Możliwa jest organizacja warsztatów łączących kilka dziedzin ratownictwa (jednak nie więcej niż trzy). Wskazana jest zmienność tematyki warsztatów w kolejnych latach.

- c) Podstawą przeprowadzenia warsztatów jest rozkaz Komendanta Powiatowego / Miejskiego PSP (wg zał. nr 7), w którym należy określić założenia organizacji planowanego przedsięwzięcia.

Na podstawie rozkazu, sporządzana jest dokumentacja warsztatów wg wzoru stanowiącego (zał. nr 8), która powinna zawierać poniższe punkty:

- czas i miejsce prowadzenia warsztatów,
- harmonogram przebiegu warsztatów,
- planowane siły i środki,
- opis wykonywania założeń na poszczególnych stanowiskach doskonalenia umiejętności,
- przydział obowiązków,
- sposoby i środki pozoracji,
- warunki bezpieczeństwa,
- szkic sytuacyjny (lub mapa),
- sposób powiadomienia/przybycia sił i środków.

- d) Z miesięcznym wyprzedzeniem o organizacji warsztatów należy poinformować właściwy Urząd Gminy, podległe jednostki OSP oraz KW PSP w Łodzi poprzez wpis w SED OSP.

Częstotliwość organizacji warsztatów wchodzi w minimalną liczbę przedsięwzięć organizowanych w ramach doskonalenia umiejętności OSP przez JRG (**łącznie, co najmniej dwa razy w miesiącu**).

3. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ ZGRYWAJĄCYCH OSP

Organizatorem ćwiczeń zgrrywających dedykowanych dla jednostek OSP są **właściwe** Komendy Powiatowe / Miejskie PSP woj. łódzkiego.

Każdorazowo ćwiczenia należy zaplanować i zrealizować w ilości odpowiadającej liczbie JRG w danej komendzie, stosując poniższe złączenia:

- jeśli w roku kalendarzowym komenda jest już **organizatorem** ćwiczeń, np.: WOO, COO, powiatowych (nie licząc ćwiczeń obiektowych JRG), w których bierze udział min. 5 zastępów OSP - każde takie ćwiczenia pomniejszają liczbę wymaganych do realizacji ćwiczeń zgrrywających dla OSP.
- W przypadku KM PSP w Łodzi ćwiczenia zgrrywające należy zaplanować i realizować zgodnie z treścią tabeli znajdującej się w dziale II pkt 5 dla wszystkich JRG łącznie a nie dla każdej z osobna.

Ćwiczenia należy realizować zgodnie z poniższymi wskazówkami:

- a) Wybór tematyki ćwiczeń (główne założenia do realizacji):

- dzienne / nocne;
 - zakres dziedzin ratownictwa specjalistycznego realizowanego przez ksrg na poziomie podstawowym, gaszenia pożarów (praktyczne rozwinięcie bojowe);
 - realizowane odrębnie lub współrealizowane w ramach ćwiczeń COO / WOO (np. udział jednostek OSP KSRG w ćwiczeniach wojewódzkich jako kompania gaśnicza).
- b) Określenie zakresu dysponowanych OSP (KSRG, spoza systemu, z podziałem administracyjnym).
- Należy dążyć do umożliwienia udziału w ćwiczeniach wszystkim jednostkom OSP z obszaru administracyjnego danego powiatu, z zachowaniem realnych możliwości organizatora.
- c) Harmonogram przygotowania ćwiczeń min.:
- wskazanie terminu i czasu ćwiczeń,
 - opracowanie planu ćwiczeń,
 - określenie zadań dla poszczególnych funkcyjnych i osób wyznaczonych do organizacji ćwiczeń,
 - opracowanie dokumentacji do ćwiczeń w formie rozkazu, na zasadach tożsamyh z organizacją ćwiczeń powiatowych podmiotów ksrg,
 - dokonanie odpowiednich uzgodnień z podmiotem zarządzającym terenem, obiektem,
 - dokonanie uzgodnień z podmiotami (w tym strukturami zarządzania kryzysowego) planowanymi do udziału w ćwiczeniach,
 - zorganizowanie spotkań roboczych z osobami wyznaczonymi do opracowania epizodów, scenariuszy pozoracji, w tym na terenie planowanych ćwiczeń,
 - odprawa z rozjemcami.
- d) Przygotowanie pozoracji ćwiczeń.
- Wykonanie pozoracji powinno odwzorowywać zbliżone warunki prowadzonych działań, co przekłada się na większe zaangażowanie ćwiczących strażaków w dane epizody.
- Pozoracja wykonywana może być w oparciu o wykorzystanie:
- naturalnych warunków terenowych,
 - cieków i akwenów,
 - obszarów leśnych - współpraca z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasów Państwowych (możliwość wykonania zrzutów wody przez samolot gaśniczy lub śmigłowiec; stworzenie pozoracji z wykorzystaniem powalonych drzew, itp.);
 - wraków pojazdów pozyskanych z punktów złomowania,
 - pustostanów,
 - terenów zakładów przemysłowych wraz z infrastrukturą (stacje rozładunkowe, cysterny drogowe i kolejowe, estakady i taśmociągi przemysłowe, gazociągi, zbiorniki substancji niebezpiecznych, itp.),
 - sztucznego zadymienia (race, wytwornice dymu),

- ran (sztuczna krew, rany szarpane, złamania),
- manekinów (szkoleniowe),
- sprzętu medycznego i akcesoriów po utracie terminów ważności.

Rekomenduje się zaproszenie do udziału w ćwiczeniach w charakterze pozorantów, strażaków ratowników JOP niedysponowanych do ćwiczeń, (np. przy organizacji ćwiczeń dla podmiotów KSRG wskazujemy strażaków z jednostek spoza systemu).

Do pozoracji osób poszkodowanych można zaprosić uczniów klas profilu mundurowego, jednak w przypadku braku pełnoletności uczniów należy uzyskać zgodę rodziców na udział w przedmiotowych ćwiczeniach.

- e) Istnieje możliwość wykorzystania samochodów SDŁ dostępnych na terenie woj. łódzkiego podczas doskonalenia organizacji pracy sztabu Komendanta Powiatowego / Miejskiego PSP i jego współpracy z innymi służbami, instytucjami i strukturami zarządzania kryzysowego czy działań w zakresie poprawy łączności na terenie ćwiczeń.

Dyspozycję o udział w ćwiczeniach SDŁ należy poprzedzić pismem do ŁKW PSP w Łodzi.

Ćwiczenia zgrywające OSP należy organizować **1-3 razy w roku** w zależności od możliwości organizacyjnych JRG.

4. ORGANIZACJA ĆWICZEŃ NA OBIEKTACH

Organizatorami ćwiczeń na obiektach na podstawie „Zasad organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej” są wszystkie **Jednostki Ratowniczo - Gaśnicze PSP**.

Ogólne wskazówki do realizacji ćwiczeń obiektowych:

- Ćwiczenia na obiektach w roku kalendarzowym, należy realizować w ramach planu ćwiczeń doskonalenia zawodowego strażaków PSP na obiektach, **umożliwiając w nich udział zastępom OSP** z obszaru chronionego JRG.
- Głównymi celami udziału strażaków ratowników OSP w ćwiczeniach obiektowych są:
 - rozpoznanie zagrożeń i możliwości prowadzenia działań ratowniczych na terenie działania OSP, poprzez zapoznanie się ze specyfiką obiektów, instalacji, urządzeń i terenów,
 - doskonalenie umiejętności wykonawczych i dowódczych OSP,
 - weryfikowanie gotowości operacyjnej sił i środków OSP do wykonywania działań ratowniczych.
- Ćwiczenia należy przeprowadzić w oparciu o wzór dokumentacji określonej w „Zasadach organizacji doskonalenia zawodowego w PSP”.

5. CZĘSTOTLIWOŚĆ REALIZACJI FORM DOSKONALENIA OSP PRZEZ PSP

Lp.	Forma doskonalenia	Częstotliwość
1.	Przygotowanie do egzaminu potwierdzającego tytuł ratownika kpp	przed terminem egzaminu (každorazowo)
2.	Doskonalenie OSP realizowane w JRG PSP	2 razy w miesiącu (co najmniej)
4.	Ćwiczenia zgrywające OSP	1-3 razy w roku* (zależnie od możliwości JRG)
5.	Ćwiczenia na obiektach	3 razy w roku w każdej JRG (minimum)**

*jeśli komenda PSP w roku kalendarzowym jest już organizatorem ćwiczeń (np. w ramach COO, WOO, powiatowych, za wyjątkiem ćwiczeń obiektowych), w których bierze udział min. 5 zastępów OSP - każde takie warsztaty lub ćwiczenia pomniejszają liczbę wymaganych do realizacji ćwiczeń zgrywających dla OSP.

** w przypadku KM PSP w Łodzi 3 razy w roku dla wszystkich JRG łącznie.

6. NADZÓR NAD DOSKONALENIEM OSP

Nadzór nad doskonaleniem strażaków ratowników OSP w imieniu Łódzkiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Łodzi sprawuje Naczelnik Ośrodka Szkolenia KW PSP w Łodzi poprzez bieżącą weryfikację wpisów dokonywanych przez Komendy Powiatowe / Miejskie PSP woj. łódzkiego w *Systemie Ewidencjonowania Doskonalenia OSP (SED OSP)*.

System Ewidencjonowania Doskonalenia OSP jest to elektroniczny arkusz kalkulacyjny przewidziany do zamieszczania przez Komendy Powiatowe / Miejskie PSP woj. łódzkiego informacji dotyczących zaplanowanych oraz zrealizowanych przedsięwzięć szkoleniowych w ramach doskonalenia umiejętności strażaków OSP.

Wpisów w systemie należy dokonywać:

- co najmniej na jeden miesiąc przed planowanym rozpoczęciem przedsięwzięcia szkoleniowego (część dotycząca planu),
- na bieżąco o odwołaniu przedsięwzięcia, wskazując przyczyny w kolumnie „informacje dodatkowe” (część dotycząca planu),
- trzy dni robocze po zakończeniu przedsięwzięcia (część dotycząca realizacji).

Wyżej wymienione wpisy w systemie powinny być poparte stosowną dokumentacją taką jak:

- zebrane potrzeby szkoleniowe, pisemne wnioski jednostek OSP do KP/M PSP,
- odnotowanie doskonalenia realizowanego w oparciu o JRG PSP w systemie SWD-ST,
- wpisy w Dzienniku Doskonalenia Zawodowego, Książce Podziału Bojowego oraz okresowych kartach pracy pojazdów i sprzętu silnikowego.

Weryfikacja zgodności dokumentacji z wpisami w SED OSP może odbywać się w ramach hospitacji zajęć, inspekcji gotowości operacyjnej oraz kontroli działalności szkoleniowej w wybranych Komendach Powiatowych/Miejskich PSP.

Załączniki:

1. Dokumentacja ćwiczeń Komendanta Gminnego OSP (zał. nr 1,2,3 i 4).
2. Dokumentacja w zakresie przygotowania strażaków ratowników OSP do egzaminu potwierdzającego tytuł ratownika z zakresu KPP (zał. nr 5).
3. Dokumentacja cyklicznych zajęć doskonalących realizowanych na zmianach służbowych w JRG KP/M PSP (zał. nr 6).
4. Dokumentacja warsztatów z poszczególnych dziedzin ratowniczych (zał. nr 7 i 8).

Podstawy prawne i link do bazy wiedzy KG PSP.

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1312, 1366).
2. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1907 ze zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia (Dz.U. z 2025 r. poz. 162 ze zm.)
5. Statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP z 1 października 2022 r.
6. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 244 ze zm.).
7. Zasady przygotowania strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych do udziału w działaniach ratowniczych zatwierdzone przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 11 września 2023 r.
8. <https://www.gov.pl/web/kgpsp/baza-wiedzy>.
9. <https://www.cem.edu.pl/ppomoc.php>.